

TEMATICA EXAMENULUI DE SPECIALITATE

Școala Doctorală de Teologie

Domeniul: TEOLOGIE
Sesiunea: Septembrie 2018

Pentru domeniul teologie examenul de specialitate este constituit din următoarele probe:

1. Teologie dogmatică [Anexa 2a]
2. Specializarea aleasă de candidat [Anexa 2b]

Anexa 2.a.

Disciplina: TEOLOGIE DOGMATICA
– obligatorie pentru toți doctoranzii –

Descriere examen: **Interviu:** Se urmărește identificarea nivelului de cunoștințe privind doctrina Bisericii ortodoxe; modul de înțelegere a temelor principale ale doctrinei ortodoxe.

Tematica

1. *Sfânta Treime, structura supremei iubiri;*
2. *Iisus Hristos, chipul etern și uman al lui Dumnezeu, îndumnezeitorul omului;*
3. *Sfânta Biserica, spațiul și condiția harului Mântuitor;*
4. *Eshatologia ortodoxă, învățătura a suferinței biruitoare;*

Bibliografie orientativă:

- STĂNILOAE, D., N. CHIȚESCU, I. TODORAN ȘI I. PETRUȚĂ, *Teologia Dogmatică și Simbolică* vol I-II, manual pentru facultățile de teologie, Edit. Renașterea, Cluj, 2004;
- STĂNILOAE, D., *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol I-III, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978.

**Tematica pentru concursul de admitere, proba orală,
Disciplina: SPECIALIZAREA ALEASĂ
– în funcție de opțiunea candidaților –**

Anexa 2.b.1

- Coordonator : **IPS Irineu POP, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie morală**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica disciplinei de specialitate.
2. Prezentarea proiectului de cercetare
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. Chipul lui Hristos în ființa și viața morală a creștinului;
2. Familia creștină și rolul ei moral, educativ și social astăzi;
3. Trăirea în Hristos și mărturisirea Lui în lumea contemporană;
4. Viciile din societatea actuală și remediile pentru tămăduirea lor;
5. Desăvârșirea persoanei umane în concepția Părinților filocalici;
6. Frumusețea iubirii de oameni în concepția Părinților filocalici;
7. Teologia și spiritualizarea umanului autentic.

Bibliografie orientativă:

- BARTOLOMEU I, Patriarhul ecumenic de Constantinopol, *Biserica și problemele lumii de azi. Vocația universală a Ortodoxiei*, Ed. Trinitas, Iași, 1997;
- IRINEU POP-Bistrițeanul, *Chipul lui Hristos în viața morală a creștinului*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2001;
- FILOCALIA sfintelor nevoițe ale desăvârșirii, vol. I-XII, 1947-1991;
- MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, Ed. Bizantină, București, 2006;
- MARLER, John; Andrew WERMUTH, *Tinerii vremurilor de pe urmă. Ultima și adevărata răzvrătire*, Ed. Sophia, București, 2008;
- CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia, împlinirea umanului*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993;
- FLOREA, Petroniu, *Virtuțile la Părinții filocalici*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2001;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetica și Mistica Ortodoxă*, vol. 1 și 2, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1993;
- MOLDOVAN, Ilie, *În Hristos și în Biserică...*, vol. 1: Iubirea – taina căsătoriei, vol. 2: *Adevărul și frumusețea căsătoriei*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 1996;
- TIMIȘ, Ioniță, *Teologia iubirii în conștiința filozofică, biblică și patristică*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005;
- ŠPIDLÍK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. 1: Manual sistematic, Ed. Deisis, Sibiu, 1997;
- LOSSKY, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, București, 1998

- Coordonator : **Gheorghe REMETE, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie dogmatică**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica disciplinei de specialitate.
2. Prezentarea proiectului de cercetare
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Revelația naturală și Revelația Supranaturală;**
2. **Cunoașterea existențială, conlucrarea omului cu Dumnezeu;**
3. **Providența divină, obiecțiile împotriva ei și respingerea lor;**
4. **Iisus Hristos, singurul proprietar și suveran al cuvântului. Cuvântul nemincinos experiat istoric și existențial;**
5. **Sfintele Taine argumentate interconfesional;**
6. **Taina Bisericii într-o analiză interconfesională;**
7. **Omul ca imago Dei și reverberația acestuia asupra cosmosului.**

Bibliografie orientativă:

- BOBRINSKOY, Boris, *Communion du Saint-Esprit*, col. "Spiritualité Orientale", Nr.56, Ed. Abbaye de Bellefontaine, Bégralles-en-Mauges, 1992 ;
- EVDOKIMOV, Paul, *Arta Icoanei. O teologie a frunuseții*, trad. Grigore Moga și Petru Moga, Edit. Meridiane, București, 1993;
- EVDOKIMOV, Paul, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, trad. pr. dr. Vasile Răducă, Edit. Anastasia, București, 1995;
- LOSSKY, Vladimir, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, trad. Lidia și Remus Rus, Edit. Enciclopedică, București, 1993;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. pr. V. Răducă, Edit. Anastasia, București, 1993;
- POPOVICI, arhimandritul Iustin, *Omul și Dumnezeu-Om*, Edit. Deisis, Sibiu, 1997;
- REMETE, G., *Suferința omului și iubirea lui Dumnezeu*, ed II, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia 2006;
- REMETE, G., *Sfintele Taine în contextul dialogului ortodox lutheran*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia 2009;
- REMETE, G., *Dogmatica Ortodoxă*, Edit. Reîntregirea, ed IV, Alba Iulia, 2007;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Sfânta Treime sau la început a fost Iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxa Române, București, 1993;
- STĂNILOAE, D; N. Chițescu, I. Todoran și I. Petruță: *Teologia Dogmatică și Simbolică* vol I-II, manual pentru facultățile de Teologie, Ed. Renașterea Cluj, 2004;
- STĂNILOAE, D, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol I-III, Ed. Institutului Biblic București 1978;
- ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa ecclesială*, trad. Aurel Nae, Ed. Bizantină, București, 1996.

- Coordonator : **Mihai HIMCINSCHI, prof.univ.**
 Specializarea: **Misiologie ortodoxă**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica disciplinei de specialitate.
2. Prezentarea proiectului de cercetare
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica

1. Liturghie și misiune;
2. Biserica în societate;
3. Evanghelie și cultură;
4. Treime și misiune;
5. Misiune și dialog;
6. Secularizarea ca provocare misionară;
7. Misiunea Bisericii în cadrul dialogului interreligios;

Bibliografie orientativă:

- HIMCINSCHI, Mihai, *Misiune și dialog. Ontologia misionară a Bisericii din perspectiva dialogului interreligios*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Doctrina trinitară ca fundament misionar. Relația Duhului Sfânt cu Tatăl și cu Fiul în teologia răsăriteană și apuseană. Implicațiile doctrinare și spirituale ale acesteia*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2004;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Misionarismul vieții ecleziiale*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Misiune și mărturie. Aspecte misionare în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008;
- BEL Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, vol. I. *Premise teologice*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004;
- BRIA Ion, *Liturghia după Liturghie. O tipologie a misiunii apostolice și a mărturiei creștine azi*, Editura Athena, București, 1996.
- *Misiune și Responsabilitate creștină*, Coordonator Nifon Mihăiță, ASA, București, 2007;
- PETRARU, Gheorghe, *Misiologie Ortodoxă*, vol. I, Editura Panfilius, Iași, 2002;
- PETRARU, Gheorghe, *Teologie Fundamentală și Misionară. Ecumenism*, Ed. Performantica, Iași, 2006;
- BRIA, Ion, *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1995;
- BRIA, Ion, *Destinul Ortodoxiei*, Ed. IBMBOR, București, 1989;
- BRIA, Ion, *Mărturia creștină în Biserica Ortodoxă*, în „Glasul Bisericii”, nr. 1982;
- POPA, Gheorghe, *Comuniune și înnoire spirituală în contextual lumii moderne*, Ed. Trinitas, Iași, 2000;
- HAUGHT John, *Știință și religie - de la conflict la dialog*, trad. de Magda Stavinski, Ed. XXI: Eonul dogmatic, București, 2002.

- Coordonator : **Emil JURCAN, prof.univ.**
 Specializarea: **Istoria și filozofia religiilor**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica disciplinei de specialitate.
2. Prezentarea proiectului de cercetare
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Islamul – o provocare religioasă pentru teologul creștin;**
2. **Religiile orientale ca mesaj și provocare pentru lumea creștină;**
3. **Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: Mesianismul în religiile lumii;**
4. **Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: Soteriologia în marile religii;**
5. **Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: femeia în marile religii și provocarea feministă;**
6. **Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: elemente de antropologie religioasă;**
7. **Sistemele yoga și noțiunea de maestru spiritual. O analiză creștină.**

Bibliografie orientativă:

- CULIANU, Ioan-Petru și Mircea Eliade, *Dicționar al religiilor*, Edit. Humanitas, București, 1993;
- DELUMEAU, Jean, (editor), “Religiile lumii”, trad. Bogdan Budeș, Edit. Humanitas, București, 1996;
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I-III, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981-88;
- EVDOKIMOV, Paul, *Taina Iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, trad. Gabriela Moldoveanu, Editura Christiana, București, 1994;
- JURCAN, Emil, *Duhul Sfânt și provocările contemporaneității*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 1999;
- JURCAN, Emil, *Femeia în marile religii și teologia feministă ca provocare a lumii contemporane*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003;
- JURCAN, Emil, *Maestrul oriental și duhovnicul creștin*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2002;
- JURCAN, Emil, *Lumea religioasă veche. Mesaje antice despre revelația pierdută*, Edit. Reîntregirea Alba Iulia, 2003;
- JURCAN, Emil, *Lumea religioasă contemporană. Evoluție și problematizare*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004;
- JURCAN, Emil, *Satanismul în cadrul ocultismului. O analiză creștină*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008;
- VALEA, Ernest *Creștinismul și spiritualitatea indiană*, Editura Ariel, Timișoara, 1996;
- VASILESCU, Emilian, *Istoria credințelor și a ideilor religioase*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982;
- ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa ecclezială*, trad. Aurel Nae, Edit. Bizantină, București, 1996;
- ARMSTRONG, Karen, *Islamul – o scurtă istorie*, trad. Claudiu Vereș, ED. Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2002;
- HÂRLĂOANU, Alfred, *Istoria universală a poporului evreu*, Edit. Zarkony Ltd., București, 1992;
- HUNTINGTON, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, trad. Radu Carp, Editura Antet, Filipeștii de Târg, jud. Prahova;
- *Marile Religii*, Philippe Gaudin (coord.), Edit. Orizonturi și Lider, București, 1995.

- Coordonator : **Daniel MUNTEANU, prof.univ.**
 Specializarea: **Bioetică creștină și spiritualitate ortodoxă**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Bioetica creștină Ortodoxă și impactul ei în societate**
2. **Poziționarea Bisericii Ortodoxe față de problemele existențiale și bioetice ale omenirii.**
3. **Probleme etice ale manipulării genetice**
4. **Clonarea ca provocare a eticii creștine ortodoxe**
5. **Sacralitatea vieții conform bioeticii Ortodoxe**
6. **Căi spre sfințenie în Asctica și Mistica ortodoxă**
7. **Dimensiunea liturgică și cosmică a spiritualității Ortodoxe**
8. ***Homo Eucharisticus* – soteriologia ortodoxă ca ecologie a sfințirii**
9. **Comuniunea și sfințenia conform misticii Ortodoxe**
10. **Sfințenie în Ortodoxie – caracterul terapeutic al mântuirii**

Bibliografie orientativă:

- MUNTEANU, Daniel, *Pe urmele iubirii. Contribuții trinitare la o cultură a comunicării sfințitoare*, Editura Bibliotheca, Târgoviște 2013;
- Munteanu, Daniel, *Homo eucharisticus – die anthropologische und kosmische Dimension der Eucharistie*, in: *IJOT* 2:3, 2011, <http://orthodox-theology.com/media/PDF/IJOT3-2011/Munteanu-Eucharistie.pdf>
- BRECK, John; BRECK, Lyn, *Trepte pe calea vieții: o viziune ortodoxă asupra bioeticii*, Edit. Sophia, București 2007;
- ENGELHARDT jr., H. Tristram, *Fundamentele bioeticii crestine. Perspectiva ortodoxă*, Deisis, Sibiu 2005.
- BRECK, John, *Darul sacru al vietii. Tratat de bioetică*, Editia a III-a, Patmos, Cluj-Napoca 2007;
- MOLTSMANN, Jürgen, *Dumnezeu in creație. O perspectivă ecologică asupra creației*, Alba-Iulia 2007, Editori Pr. Emil Jurcan, Jan Nicolae;
- MOLTSMANN, Jürgen, *Treimea și împărăția lui Dumnezeu. Contribuții la învățătura trinitara despre Dumnezeu*, Alba-Iulia 2003, trad. Daniel Munteanu;
- LARCHET, Jean-Claude, *Teologia bolii*, Oastea Domnului, Sibiu 2005 sau 1997;
- MANTZARIDIS, I. Georgios, *Morala creștină: Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și bioetice*, vol. 2, Edit. Bizantină, București 2006;
- CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia – împlinirea umanului*, Iași, 1993;
- IRINEU POP Bistrițeanul, *Curs de bioetică*, Edit. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetica și Mistica Bisericii Ortodoxe*, Edit. Institutului Biblic, București, 2002;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit*, Anastasia, București, 1990;

- Coordonator : **Nicu DUMITRAȘCU, prof.univ.**
 Specializarea: **Patrologie și literatură postpatristică**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. Hristologia Sfinților Părinți Alexandrini Atanasie și Chiril
2. Moștenirea teologică și ecumenică a Sfinților Părinți Capadocieni
3. Sfântul Vasile cel Mare: Credință, Misiune și Diplomatie Religioasă
4. Rugăciunea "Tatăl Nostru" în literatura patristică

Bibliografie orientativă:

- J. P. MIGNE, *Patrologiae cursus completus*, Patrologia Graeca, Paris, 1857-1866; Patrologia Latina, Paris, 1844-1864;
- Colecția *PĂRINȚI ȘI SCRITORII BISERICESTI*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979 ș.u.
- Colecția *THE ANTE-NICENE AND POST-NICENE FATHERS*, T&T Clark Eerdmans, reprinted 1991-1997.
- ANANIA, Bartolomeu ș.a (ed), *Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani de la săvârșirea sa*, EIBMBOR, București, 1980
- CLEMENT, Olivier, *Trei Rugăciuni – Tâlcuire la Tatăl Nostru, Împărate Ceresc, Rugăciunea Sfântului Efreem Sirul*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2001.
- COMAN, Ioan G., *Patrologie*, vol. I, II, III, EIBMBOR, București, 1984-1988.
- COMAN, Ioan G., "Și Cuvântul trup S-a făcut". *Hristologie și mariologie și patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1993.
- DUMITRAȘCU, Nicu, *Hristologia Sfântului Atanasie cel Mare, în contextul controverselor ariene și post-ariene*, Editura Napoca-Star, Cluj-Napoca, 1999.
- DUMITRAȘCU, Nicu, *Cele șapte personalități de la Niceea*, ed. a II-a, Editura Napoca-Star, Cluj-Napoca, 2003, p. 5-45; 205-224.
- DUMITRAȘCU, Nicu, *The Lord's Prayer in Eastern Spirituality*, in "Dialog: A Journal of Theology", vol. 52 (4), 2013, p. 353-360.
- DUMITRAȘCU Nicu (ed), *The Ecumenical Legacy of the Cappadocians*, Palgrave Macmillan (Basingstoke/New York), 2015
- DUMITRAȘCU Nicu, *Basil the Great: Faith, Mission and Diplomacy in the shaping of Christian Doctrine*, Routledge, Abingdone (UK), 2018.
- GRILLMEYER, Alois, *Christ in Christian Tradition, vol. 1. From the Apostolic Age to Chalcedon (451)*, John Knox Press, Atlanta, 1975.
- HANSON, Richard, P.C., *The Search for the Christian Doctrine of God*, T&T Clark, London, 1988.
- MCGUCKIN, John Anthony, *Saint Cyril of Alexandria and the Christological Controversy*, St. Vladimir's Seminary Press, New York, 2004.
- MEREDITH, Anthony, *The Cappadocians*, St. Vladimir's Seminary Press, New York, 1995. [Capadocienii, traducere în limba română de C. Jinga, Editura Sofia, București, 1995].
- PETTERSEN, Alwyn, *Athanasius*, London, 1995.

- POPESCU, Emilian et al (ed), *Studia Basiliana I, II si III*, Editura Basilica, București, 2009.
- SEVICIU, Timotei, *Doctrina hristologică a Sfântului Chiril al Alexandriei în lumina tendințelor actuale de apropiere dintre Biserica ortodoxă și vechile Biserici Orientale*, teză de doctorat, în „Mitropolia Banatului”, nr. 7-9/1972, p. 325-462. Publicată separat la Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1973.
- WEINANDY, Thomas, *Does God Change?*, St. Bede's Publications, Still River Massachusetts, 1985. Tradusă în limba română de Nicu Dumitrașcu sub titlul *Iisus Hristos - Dumnezeu întrupat*, Editura Napoca Star, Cluj Napoca, 2001.
- WEINANDY, Thomas, *The Theology of St Cyril of Alexandria*, T&T Clark, London/New York, 2003.
- WEINANDY, Thomas, *The Father's spirit of Sonship*, T&T Clark, Edinburgh, 1995.
- ZISIS, Teodor, *Rugăciunea Domnească în tâlcuirea Sfântului Maxim Mărturisorul* (Traducere din limba greacă de ierod. Grigore Benea), în “Tabor”, nr. 8/2010, p. 5-10.

- Coordonator : **Dumitru A. VANCA, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie liturgică**
 Locuri la concurs: **2**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
2. Prezentarea proiectului de cercetare
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Istoria liturghiei românești**
 - i. Traduceri și texte manuscrise ale rânduielilor liturgice;
 - ii. Primele ediții tipărite ale cărților de cult din România;
 - iii. Practici devoționale paraliturgice: Paraclisul, Acatistul etc.
 [examinarea poate fi aprofundată prin *lectura „la prima vedere” a unui text tipărit în grafie chirilică*].
2. **Teologia și practica Euharistică în Țările Române: evoluție, influențe monastice și interconfesionale**
3. **Temă propusă de candidat** [astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare radicală a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei liturgice]

Bibliografie orientativă:

- DEMÉNY, Lajos, DEMÉNY, Lidia A., *Carte, tipar și societate la români în secolul al XVI-lea. Studii, articole, comunicări*, București, Edit. Kriterion, 1986;
- DOSOFTEI, *Dumnezăiasca Liturghie*, 1679, N. A. Ursu (ed.), Iași, Edit. Mitropolia Moldovei și Sucevei, 1980;
- DRIMBA, Vladimir, *Coresi, Tâlcul Evangheliilor și Molitevnice rumânesc*, studiu introductiv și note I. Gheție, Edit. Academiei Române, București, 1998;
- DUMITRAN, Ana, *Religie ortodoxă – religie reformată. Ipostaze ale identității profesionale a românilor din Transilvania în secolele XVI-XVII*, ed. I: Cluj-Napoca, Edit. Nereamia Napocae, 2004, ed. a II-a, Oradea, Ratio et Revelatio, 2015;
- GHETIE, Ion, *Evoluția normelor literare în tipăriturile ardelenesti de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, în „Limba română”, XXII (5), 1973, p.443-452;
- *Liturghierul lui Coresi*, Alexandru Mareș (ed.), Edit. Academiei RSR, București, 1969;
- *Liturghierul lui Macarie, 1508-2008*, Târgoviște, Edit. Arhiep. Târgoviștei / Biblioteca Academiei, 2008;
- *Molităvnic, Bălgrad 1689-2009*, ediție îngrijită, studiu introductiv și glosar de Ana Dumitran, Alin-Mihai Gherman și Dumitru A. Vanca, Alba Iulia, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea 2010;
- PAVEL, Eugen, *Carte și tipar la Bălgrad (1567-1702)*, Cluj-Napoca, Edit. Clusium, 2001;
- PĂCURARIU, Mircea, *Tiparul în Biserica Ortodoxă Română*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2016;
- VANCA, Dumitru A., *Interferențe profesionale în a doua jumătate a sec. XVII și cărțile liturgice ale protopopului ortodox Ioan Zoba din Vinț*, în „Libertate și responsabilitate în dialogul religios. Inițiative și limite”, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2009, p.327-345;
- VANCA, Dumitru A., *Paradigme liturgice în sec. 17. Ioan Zoba din Vinț și evoluția liturghiei românești*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2016;
- VANCA, Dumitru A., *Rânduiala Diaconstvelor. Liturghia creștinilor ardeleni în sec. XVII*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2009;
- ZOBA din Vinț, Ioan, *Sicriul de aur*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Anton Goția (ed.), București, Edit. Minerva, 1984.

- Coordonator : **Domin ADAM, prof.univ.**
 Specializarea: **Muzică bisericească și ritual**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Istoria cântării bisericești; cântarea în Biserica Ortodoxă Română; glasurile bisericești;**
2. **Muzica bisericească monodică în Arhiepiscopia Alba Iuliei:**
 - i. Școli, tipărituri și dascăli de muzică bisericească;
 - ii. Învățământul muzical bisericesc din Mitropolia Ardealului;
3. **Muzica bizantină pe teritoriul României până în secolul al XVIII-lea. Învățământul muzical psaltic până la reforma lui Hrisant de Madith;**
4. **Personalități marcante ale muzicii românești de tip bizantin de pe teritoriul României de la sfârșitul sec. XVIII până la începutul sec. XIX;**
5. **Priceasna și chinonicul;**
6. **Cântările Vecerniei, Utreniei, Axioane și cântări calofonice;**
7. **Genurile muzicii bizantine- recitativ, irmologic, stihiric și papadic**

Bibliografie:

- *** *Anastasimatarul uniformizat-Utrenierul*, București, EIBMBOR, 2004;
- *** *Anastasimatarul uniformizat-Vecernierul*, București, EIBMBOR, 2002;
- *** *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, București, EIBMBOR, 1999;
- ADAM, Domin, *Culegere de pricesne și colinde-cu un studiu introductiv*, Alba Iulia, editura Reîntregirea, 2011;
- ADAM, Domin, *Cultura muzicală bisericească în eparhia Alba Iuliei*, Alba Iulia, Editura AEternitas, 2003;
- BARBU-BUCUR, Sebastian, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în sec. XVIII și începutul sec. XIX și aportul original al culturii autohtone*, București, Editura Muzicală, 1989;
- GHEORGHÎĂ, Nicolae, *Chinonicul duminical în perioada post-bizantină*, București, Editura Sofia, 2009;
- GIULEANU, Victor, *Melodica bizantină*, București, Editura Muzicală, 1981;
- GRĂJDIAN, Vasile, *Elemente de cântare bisericească și tipic*, Sibiu, Editura Universității Lucian Blaga, 2002;
- STANCIU, Vasile, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania, Cluj-Napoca*, Editura Presa Universitară, 1996.

- Coordonator : **Jan NICOLAE, conf.univ.**
Specializarea: **Omiletică și Catehetică**
Locuri la concurs: **3**
Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
[candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica :

1. Structura catehetică a inițierii creștine;
2. Cateheza mistagogică și liturgică;
3. Locul firesc al omiliei în cadrul celebrării liturgice;
4. Modele omiletice patristice.

Bibliografie orientativă:

- DANIELOU, Jean, *Istoria catehezei paleocreștine*, în Logos. Rev. de pastorală catehetică, Alba Iulia, 2007;
- Botezen, Florin, *Sfânta Liturghie, cateheză desăvârșită*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017.
- GORDON, Vasile *et alii*, *Omiletica*, București, 2015.

- Coordonator : **Florin DOBREI, conf.univ.**
 Specializarea: **Istoria Bisericii Ortodoxe Române**
 Locuri la concurs: **2**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

- 1. Istoria Bisericii Ortodoxe românești din Ardeal**
- 2. Istoria Bisericii Ortodoxe românești din Banat, Arad, Crișana și Maramureș**
- 3. Ortodoxie și alteritate confesională în spațiul intracarpatic**
- 4. Cultura teologică românească**
 - i. Teologi străromâni
 - ii. Vechi manuscrise bisericești
 - iii. Tiparul bisericesc în spațiul românesc
 - iv. Școlile Bisericii. Învățământul teologic românesc
 - v. Presa teologică românească
- 5. Preoțimea românească în slujba lui Hristos și a neamului**

Bibliografie orientativă:

- *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi* (coord. Constantin Pătuleanu), Edit. Basilica, București, 2012;
- *Autocefalie și responsabilitate* (coord. † Varlaam Ploieșteanul), Ed. Basilica, București, 2010;
- DRAGOMIR, Silviu, *Istoria desrobirei religioase a românilor din Ardeal în sec. XVIII*, ed. reviz. de Sorin Șipoș, vol. I-II, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012;
- LUPȘA, Ștefan, *Istoria bisericească a românilor bihoreni I. Până la 1829*, Oradea, 1935;
- MORARU, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III/1, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006;
- MUNTEAN, Vasile V., *Monografia Arhiepiscopiei Timișoarei*, vol. I-II, Edit. Învierea, Timișoara, 2012-2014;
- PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii românești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, ed. a II-a, Edit. Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2018;
- PĂCURARIU, Mircea, *Cultura teologică românească. Scurtă prezentare istorică*, Edit. Basilica, București, 2011;
- PĂCURARIU, Mircea, *Dicționarul teologilor români*, ed. a III-a, Edit. Andreiana, Sibiu, 2014;
- PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ed. a III-a, vol. I-III, Edit. Trinitas, Iași, 2004-2008;
- PĂCURARIU, Mircea, *Tiparul în istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Edit. Andreiana, Sibiu, 2016;
- ROȘCA, Nuțu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române din Maramureș*, Edit. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Sighetu Marmăției, 2015;
- SUCIU, I. D., *Monografia Mitropoliei Banatului*, Edit. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1977;
- VESA, Pavel, *Episcopia Aradului. Istorie, cultură, mentalități (1701-1918)*, Edit. Presa Centrală Universitară, Cluj-Napoca, 2006.

- Coordonator : **Marian VÎLCIU, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie liturgică**
 Locuri la concurs: **2**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Rânduiala tunderii în monahism – istorie, teologie și actualitate**
2. **Rânduielele funebre în riturile creștine**
3. **Temă propusă de candidat** [astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare radicală a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei liturgice]

Bibliografie orientativă:

- ALEXA, Nicolae, „*Temeiuri dogmatice al rugăciunii pentru cei morți*”, în *Studii Teologice*, Nr. 30 (1-2)/1978;
- DELUMEAU, J., (ed.), *Religiile lumii*, trad. Bogdan Budeș, București, Edit. Humanitas, 1996;
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I-III, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1981-88;
- FOUNDULIS, Ioannis, *Dialoguri liturgice*, vol. 1-4, București, Edit. Bizantină, 2008-2012;
- FLOCA, Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe, traducere și comentarii*, Sibiu, Edit. Andreiană, 2005;
- ICĂ, Ioan I., *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos, însemnătatea ei istorică dogmatică și ecumenistă*, Teză de doctorat, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 33(3-4)/1973;
- ICĂ, Ioan I., *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integral comentariilor liturgice bizantine*, Sibiu, Edit. Deisis, 2011;
- *** *Molitfelnic*, București Editura IBMBOR, 1998;
- NECULA, Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. 1-2, Edit. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, 2001; vol. 3, București, Edit. IBMBOR, 2004; vol.4, București, Edit. Cuvântul vieții, 2010;
- *** *Rânduielele vieții monahale*, București, Edit. Sophia, 2001;
- Sfântul SIMEON al Tesalonicului, *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe după principii puse de Domnul nostru Iisus Hristos și urmașii Săi*, vol. I și II, Suceava, Edit. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2002-2003;
- SCRIMA, André, *Despre isihasm*, București, Edit. Humanitas, 2003;
- UNGUREANU, Mihail Adeodatus, *Ritualul ortodox al înmormântării pe înțelesul tuturor*, Iași, Edit. Doxologia, 2011;
- Sfântul VASILE cel Mare, *Constituțiile ascetice*, București, Edit. IBMBOR, 1989;
- VASILESCU, Emilian, *Istoria credințelor și a ideilor religioase*, București, Edit. IBMBOR, 1982.

- Coordonator : **Ștefan FLOREA, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie morală și bioetică creștină**
 Locuri la concurs: **2**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. **Spiritualitatea răsăriteană. Temeiuri ontologice și gnoseologice ale spiritualității și desăvârșirii morale;**
2. **Treptele desăvârșirii creștine. Mistica creștină;**
3. **Conceptul "tunicilor de piele" – semnificația și importanța lor în viața creștină;**
4. **Provocări contemporane cu privire la sfârșitul vieții omului (sinuciderea, eutanasia, transplantul și prelevarea organelor);**
5. **Răspunsuri ale antropologiei ortodoxe la provocări contemporane (avortul, statutul embrionului, manipulările genetice).**

Bibliografie orientativă:

- CROUZEL, Henry, *Origen*, Sibiu, Edit. Deisis, 1999;
- ENGELHARDT, Tristram, Henry, *Fundamentele bioeticii creștine. Perspectivă ortodoxă*, Sibiu, Edit. Deisis, 2005;
- IEROTHEOS, Mitropolit, *Dogmatica empirică*, vol. I-II, Iași, Edit. Doxologia, 2014-2017;
- IRINEU, Slătineanul, *Omul – ființă spre îndumnezeire*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2000;
- LARCHET, Jean-Claude, *Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace...*, București, Edit. Basilica, 2012;
- LARCHET, Jean-Claude, *Tradiția Ortodoxă despre viața după moarte*, București, Edit. Sophia, 2006;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, București, Edit. Anastasia, 1993;
- LOUTH, Andrew, *Originile tradiției mistice creștine*, Sibiu, Edit. Deisis, 2002;
- MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, vol. II, București, Edit. Bizantină, 2006;
- MATSOUKAS, Nikos, *Introducere în gnoseologia teologică*, București, Edit. Bizantină, 2001;
- MATSOUKAS, Nikos, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. II, București, Edit. Bizantină, 2006;
- MEREDITH, Andrew, *Capadocienii*, București, Edit. Sophia, 2008;
- MLADIN, Nicolae; Bucevschi, Orest; Pavel, Constantin; Zăgrean, Ioan, *Teologia morală ortodoxă*, manual pentru facultățile de teologie, vol. 1-2, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2003;
- MORESCHINI, Claudio și Norelli, Enrico, *Istoria literaturii creștine vechi*, vol. I-III, Iași, Edit. Polirom, 2013
- NECTARIE de la Eghina, *Morala creștină*, Iași, Edit. Doxologia, 2013;
- PANAYOTIS, Nellas, *Omul – animal îndumnezeit*, Sibiu, Edit. Deisis, 1994;
- POPOVICI, Iustin, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe*, vol. I, Iași, Edit. Doxologia, 2017;
- RĂDUCĂ, Vasile, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, București, Edit. EIBMBOR, 1996;
- SPIDLIK, Thomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. I-III, Sibiu, Edit. Deisis, 1997-1998;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*, București, Edit. EIBMBOR, 1992;
- ȘTEFAN, Florea, *Dezvoltarea teologică a Tradiției*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2016.
- ȘTEFAN, Florea, *Între filosofie și mistică*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2015.

- ȘTEFAN, Florea, *O etică pentru secolul XX. Principii etice pentru o civilizație a iubirii*, Târgoviște, Valahia University Press, 2009;
- ȘTEFAN, Florea, *Spiritualitate și desăvârșire la Sfântul Grigorie de Nyssa*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2016.

- Coordonator : **Marius ȚEPELEA, prof.univ.**
 Specializarea: **Istorie bisericească universală**
 Locuri la concurs: **3**
 Descriere examen: **1. Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate.
- 2. Prezentarea proiectului de cercetare**
 [candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate]

Tematica:

1. Aspecte ale vieții sociale în Biserica primară
2. Persecuția creștinilor în timpul domniei lui Dioclețian
3. Relațiile dintre creștini și păgâni în Imperiul Roman în secolele II-V
4. Răspândirea creștinismului în Antichitatea târzie

Bibliografie orientativă:

- CHIFĂR, Nicolae, *Istoria creștinimului*, Sibiu, Edit. Universității Lucian Blaga, 2008;
- CASIODOR, *Istoria bisericească tripartită*, București, Edit. IBM al BOR, P.S.B. 75, 1998;
- EUSEBIU din CEZAREEA, *Istoria bisericească*, București, Edit. IBM al BOR, P.S.B. 13, 1988;
- GABOR, Adrian, *Biserica și statul în primele patru secole*, București, Edit. Sofia, 2003;
- GABOR, Adrian, *Biserica și stat în timpul lui Teodosie cel Mare*, București, Edit. Bizantină, 2004;
- HERTLING, Ludwig, *Istoria Bisericii*, Iași, Edit. Ars Longa, 1998;
- LACTANȚIU, *De mortibus persecutorum*, Timișoara, Edit. Amarcord, 2000;
- MUNTEAN, Vasile, *Istoria creștină generală*, București, Edit. IBM al BOR, 2008;
- TEODORET al Cyrului, *Istoria bisericească*, București, Edit. IBM al BOR, P.S.B. 44, 1995;
- ȚEPELEA, Marius, *Aspecte ale vieții sociale în Biserica primară*, Deva, Ed. Emia, 2005
- ȚEPELEA, Marius, *Considerații privind convertirea păgânilor la creștinism în secolele I-IV*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2007;
- ȚEPELEA, Marius, *Relațiile dintre creștini și păgâni înainte și după anul 313*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2007;
- ȚEPELEA, Marius, *Dioclețian și persecuțiile împotriva creștinilor*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2008;
- ȚEPELEA, Marius, *Moartea Zeilor. Răspândirea creștinismului în Antichitatea târzie*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2010;
- *Epoca, personalitatea și contribuția împăratului Constantin cel Mare la libertatea și consolidarea religiei creștine*, Simpozion internațional, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2013.